
забезпеченість сіл контейнерами для сміття та низький рівень екологічної свідомості населення громади. Кривчиківське сміттєзвалище знаходиться поблизу полів та городів, воно не є ізольованим протифільтраційним екраном, і фільтрат просочується в підземний водоносний горизонт, тут панує неймовірний сморід та літають зграї чайок, ворон, великої шкоди завдають поліетиленові пакети, які вітер розносить усюди.

Отже, необхідно багато уваги приділяти роз'яснювальній роботі серед населення, проводити акції з прибирання території громади (узбічч, зупинок, водойм тощо), проводити тренінги з правильного сортування твердих побутових відходів, посилити контроль і стягувати штрафи за несанкціоноване спалювання та складування сміття.

Література:

1. Управління та поведження з відходами. Частина 2. Тверді побутові відходи: навчальний посібник / Петрук В. Г., Васильківський І. В., Кватернюк С. М., Турчик П. М., Іщенко В. А., Петрук Р. В.. Вінниця : ВНТУ, 2013. 243 с.

2. Янковська Л., С. Новицька. Проблеми та перспективи поведження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка Серія: географія. 2020. №1 (випуск 48). С. 156-162.

3. Tsaryk, L., Yankovska L., Tsaryk, P., Novytska, S., & Kuzyk, I. (2020). Geocological problems of decentralization (on Ternopol region materials). Journal of Geology, Geography and Geocology, 29(1), 196-205.

Євгенія ДІДІВ, студентка

Науковий керівник: **к. геог. н., доц. Барна І.М.**

ПРОБЛЕМА ЗАБРУДНЕННЯ ВОДОТОКІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність теми. Екологічна ситуація у Тернопільській області на сьогоднішній день потребує розвитку та покращення і особливо це стосується теми забруднення

водотоків та водоканалів. У зв'язку із тим, що водні ресурси відіграють неабияку роль не лише у народногосподарському комплексі, а й туристичному плані, питання забруднення та очищення водотоків регіону повинно бути у пріоритеті у наші дні.

Водні ресурси Тернопільської області відіграють виключно важливу роль, адже використовуються для промислового і сільськогосподарського водопостачання, комунально-побутових потреб, енергетики, риборозведення, рекреаційних цілей тощо. Крім цього, не потрібно забувати про туристичну сферу області, у якій об'єкти водного господарства займають ключові місця.

Мета дослідження – оцінка процесів, які впливають на екологічну ситуацію водних ресурсів Тернопільської області та призводять до критичної ситуації з водотоками, а також аналіз та вивчення шляхів і способів вирішення та усунення екологічних проблем, що впливають на екологічну ситуацію із водними ресурсами області та їх забрудненням.

Виклад основного матеріалу. Населення області та галузі економіки здійснюють забезпечення водними ресурсами за рахунок поверхневих і підземних джерел. Основна частка водного забезпечення припадає саме на ріки. У області достатньо розвинена густа річкова мережа, що пояснюється рівнинним рельєфом і достатнім зволоженням. До великих річок належить річка Дністер; до середніх – Збруч, Серет, Іква і Горинь; всі інші - до малих. Всі річки, що протікають у області загальнодержавного значення [1].

Більша половина річок Тернопільської області (приблизно 80%) протікає в меридіональному напрямі по нахилу території області. Ці ріки, належать до басейну Дністра. Найбільшими з них є Золота Липа, Коропець, Стрипа, Серет, Збруч, Нічлава. Ріки басейну Прип'яті - Іква, Вілія, Горинь течуть на північний схід і гирла їх виходять за межі області. Ріки області мають змішаний тип живлення, адже восени вони поповнюються талими сніговими водами, влітку – дощовими, весь рік – підземними водами. При цьому атмосферні опади складають 70%, а підземні води - 30% загального стоку.

Дністер є найбільшою рікою області. Він протікає на її південному заході і півдні, та виступає природним кордоном між Тернопільською, Івано-Франківською та Чернівецькою областями. Загальна довжина Дністра – 1362 км, а в межах Тернопільської області 215 км. Найвищий рівень води спостерігається під час танення снігу в Карпатах і під час літньої повені [1].

За водозабезпеченістю Тернопільська область займає 15 місце серед областей України. Тому на водні ресурси область не багата і в залежності від водності року на одного мешканця в області припадає від 1 до 1,5 тис. м³ води на рік. Цей показник значно відрізняється навіть від сусідніх областей.

Водні ресурси по території області розподілені нерівномірно. Найменше водозабезпеченими є Борщівський, Гусятинський, Заліщицький та Чортківський райони у межах сучасного Чортківського району [2].

Причиною недостатньої саме природної захищеності водних ресурсів від забруднення є, насамперед, значна густота річкової мережі, маловодність та низька захищеність підземних водоносних горизонтів. Неабиякої шкоди річкам завдає високий рівень розораності річкових водозаборів.

Проте, найбільші обсяги скидання зворотних вод у поверхневі водойми на підприємствах житлово-комунального господарства (табл. 1), якими відведено у водойми 19,74 млн. м³ зворотних вод, з них забруднених 2,565 млн. м³ і без очищення 0,598 млн. м³ [4].

Таблиця 1

Основні забруднювачі річкової мережі Тернопільської області

Назва річки	Основні забруднювачі
Річка Дністер	Основними забруднювачами р. Дністер на території області залишається КП «Заліщицький водоканал» м. Заліщики і підприємства, які розташовані в м. Заліщики.
Річка Золота Липа	На якість води впливають кількість і якість зворотних вод скинутих, в основному, МКП «Добробут», підприємствами м. Бережани.

Річка Стрипа	Основними забруднювачами р. Стрипа є ТОВ «Бучацький сирзавод» м. Бучач, КП «Зборівський водоканал» м.Зборів.
Річка Нічлава	Це одна з найбільш забруднених річок області. Основними забруднювачами річки є ДП «Техніка» та інші підприємства м. Борщова.
Річка Серет	На якість вод особливо впливають зворотні води міста Борщів, де відсутні очисні споруди.
Річка Збруч	Основними забруднювачами даного водного об'єкту на території області являються Підволочиське УЖКГ.

Тож в цілому водно-екологічна ситуація у області наближається до критичної і вимагає негайного покращення. Саме тому зараз:

- проводиться робота з встановлення водоохоронних зон і прибережних захисних смуг річок і ставків;
- розроблена документація з встановлення водоохоронних зон і прибережних захисних смуг річки Серет в містах Тернопіль та Чортків, ріки Коропець в м. Підгайці, малих річок в інших населених пунктах;
- за кошти орендарів водних об'єктів встановлені межі прибережних захисних смуг на орендованих ставках [3].

Висновки. Головною проблемою водно-екологічної ситуації Тернопільської області залишається проблема забруднених водних ресурсів через незадовільний стан, а саме зношеність каналізаційних очисних споруд. Це питання можна вирішити, якщо розширити використання та реконструювати існуючі очисні споруди.

Література:

1. Хільчевський В.К., Ободовський О.Г. Загальна гідрологія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 401 с.
2. Регіональний офіс водних ресурсів у Тернопільській області. URL: <https://www.vodgosp.te.ua/vr-zagalni-vidomosti.html>. 360 с.
3. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2019 рік. За ред. А. Чорний. Тернопіль: ГУС, 2020. 463 с

4. Регіональна доповідь про стан навколишнього середовища в Тернопільській області у 2017 році. Тернопіль: 2018. 230 с.

Руслан СЕМЕНИНА, студент
Науковий керівник: **к. геог. н., доц. Новицька С.Р.**

ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В БАСЕЙНІ РІЧКИ НІЧЛАВА

Актуальність. Проблема малих річок тісно пов'язана з глобальними і регіональними змінами кліматичних параметрів, оскільки гідрологічний режим річок є кліматично обумовленим. Малі річки формують основу гідрологічної мережі регіону дослідження і потребують наукового супроводу задля обґрунтування оптимізаційних заходів. Проблеми природокористування і охорони природи в басейні річок тісно пов'язані між собою. Аналіз структури природокористування, співвідношення екологічно безпечних і екологічно небезпечних форм в межах верхнього, середнього і нижнього відтинків річкових долин демонструє ступінь збалансованості природокористування та ефективність природоохоронних режимів.

Саме тому проблеми природокористування і охорони природи у басейнах малих річок, зокрема річки Нічлава, яка є найбільш забрудненою річкою Тернопільської області, набули такої важливості і актуальності.

Басейн як інтегральна природно-господарська система, є ареною взаємодії природи і суспільства, де взаємопов'язані природні, економічні і соціально-демографічні процеси, а тому при вирішенні завдань територіального планування ефективно використовувати принципи басейнкової концепції.

Нічлава - річка у Чортківському районі Тернопільської області, ліва притока Дністра. Довжина 83 км, площа водозбірного басейну 871 км². Бере початок на північ від с. Чагарі на Подільській височині. Впадає у Дністер поблизу с. Устя. Долина у верхів'ї коритоподібна, нижче від с. Жилинці набуває каньйоноподібної форми, з'являється перша тераса. Заплава двобічна, ширина 100-400 м, на окремих ділянках